

BEZPIECZEŃSTWO MIĘDZYNARODOWE

Dr Bogdan WÓJTOWICZ*, dr inż. Tomasz NALEPA**

WSPÓŁPRACA PRZEMYSŁOWEGO POTENCJAŁU OBRONNEGO PAŃSTW GRUPY WYSZEHRADZKIEJ

Słowa kluczowe: Siły Zbrojne RP, Program Mobilizacji Gospodarki (PMG), Przemysłowy Potencjał Obronny (PPO), Europejska Strategia Bezpieczeństwa (ESB), Grupy Bojowe (GB)

* Dr Bogdan Wójtowicz w 1977 roku ukończył Wyższą Szkołę Marynarki Wojennej w Gdyni i rozpoczął służbę morską na okręcie raketowym 3 Flotylli Okrętów. Przeszedł wszystkie szczeble dowodzenia na tym okręcie i w 1981 roku objął dowodzenie okrętem raketowym ORP „Kołobrzeg”. W 1984 roku został wyznaczony do pełnienia dalszej służby w Sztapie Generalnym WP. W 1989 roku ukończył studia magisterskie na Uniwersytecie Warszawskim (Wydział Zarządzania i Organizacji). Kontynuując służbę w Zarządzie Operacyjno-Strategicznym SGWP, aktywnie włączył się w proces włączenia Polski do Sojuszu Północnoatlantyckiego i w 1995 roku uczestniczył w półrocznym kursie specjalistycznym z doskonaleniem j. angielskiego w BORDEN (Kanada). W roku 1996 brał udział w międzynarodowym ćwiczeniu pk. „Cooperative Osprey-96” w ramach PdP (*Partnerstwo dla Pokoju*) w amerykańskiej bazie morskiej NORFOLK. W 1997 r. ukończył studia podyplomowe w SGGW (Wydział Ochrony Środowiska). W 1998 r. Szef Sztabu Generalnego WP wyznaczył komandora por. Bogdana Wójtowicza do pełnienia funkcji szefa polskiej Grupy Roboczej w celu współtworzenia Korpusu Wielonarodowego NE (polsko-niemiecko-duńskiego) w m. Szczecin. W 1999 r. został skierowany do dalszej służby na stanowisku głównego specjalisty w Departamencie Rezerw Państwowych i Spraw Obronnych Ministerstwa Gospodarki. W 2003 r. kmrdr por. Bogdan Wójtowicz zakończył 30-letnią służbę i w tym samym roku rozpoczął pracę w Zakładzie Inwestycji NATO w Warszawie. W ramach Programu Inwestycyjnego NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP) nadzorował implementację morskich projektów inwestycyjnych w ramach Sojuszu. W 2004 roku podjął pracę na stanowisku głównego specjalisty w Departamencie Spraw Obronnych Ministerstwa Gospodarki. Równocześnie pełnił funkcję Stałego Przedstawiciela RP w Doradczej Grupie NATO ds. Przemysłu (NIAG). W 2008 r. rozpoczął studia doktoranckie w Akademii Obrony Naro-

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono wybrane zagadnienia dotyczące współpracy przemysłowego potencjału obronnego państw Grupy Wyszehradzkiej. Omówiono Inicjatywę utworzenia Wyszehradzkiej Grupy Bojowej w 2016 roku. Przedstawiono wstępne możliwości zaspokojenia potrzeb Sił Zbrojnych Grupy V4 przez podmioty przemysłu obronnego.

Wprowadzenie

W ramach przygotowań obrony państwa niezwykle ważne znaczenie, od lat, przypisuje się szeroko rozumianej mobilizacji. W tym kontekście mobilizacja obejmuje swym zakresem – nie tylko zasoby osobowe, lecz również materiały, surowce produkcyjne i remontowe – niezbędne do funkcjonowania systemu. W praktyce – jedynie przestawienie gospodarki, przy nadaniu priorytetowi produkcji wojennej, zapewnić może szanse na powodzenie w przypadku prowadzenia działań wojennych – obrony państwa. W tym zakresie szczególną rolę odgrywa przemysłowy potencjał obronny (PPO)¹.

W Polsce, podobnie jak również w innych państwach, szczególną rolę w kontekście bezpieczeństwa narodowego ma do spełnienia przemysł obronny. Aspekt ten dostrzeżono w pracach Grupy Wyszehradzkiej, co znalazło odzwierciedlenie w zorganizowanej w dniu 23 kwietnia br. na terenie Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie konferencji pt.: „Współpraca obronna państw Grupy Wyszehradzkiej (V4) w zakresie logistyki – szanse i wyzwania”.

dowej w Warszawie (Wydział Bezpieczeństwa Narodowego). Od 2011 r. kontynuuje pracę na stanowisku głównego specjalisty w resorcie gospodarki w Departamencie Programów Offsetowych. W 2012 roku otrzymał dyplom doktora nauk społecznych.

^{**} Dr inż. Tomasz Nalepa w roku 1984 ukończył Wyższą Szkołę Oficerską Wojsk Chemicznych w Krakowie, a w roku 1996 jako prymus Wydział Inżynierii, Chemii i Fizyki Technicznej Wojskowej Akademii Technicznej w Warszawie, w 2003 r. uzyskał stopień naukowy doktora nauk chemicznych w dyscyplinie chemia, specjalność – analiza chemiczna na WIChiFT WAT. W latach 2004–2010 pracował w Wydziale Przygotowań Gospodarczo-Obronnych Departamentu Spraw Obronnych Ministerstwa Gospodarki, specjalizacja – program mobilizacji gospodarki i planowanie operacyjne. Do 2011 r. pracował w Zakładzie Przygotowań Obronnych Państwa i Mobilizacji, Wydział Bezpieczeństwa Narodowego, Akademia Obrony Narodowej. Obecnie publikuje jako niezależny ekspert.

¹ T. Kubaczyk, T. Nalepa, *Nakładanie zadań wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki na przedsiębiorców w upadłości*, „Wiedza Obronna (Kwartalnik TWO)”, 2013, nr 2, s. 79–88.

Doceniając znaczenie i potrzeby w tym zakresie, ministrowie obrony narodowej poszczególnych państw Grupy Wyszehradzkiej tj. Słowacji, Czech, Węgier i Polski, podpisali list intencyjny 6 marca 2013 roku w Warszawie w sprawie utworzenia Wyszehradzkiej Grupy Bojowej w 2016 roku. Należy podkreślić, że opierano się przy tym na praktycznym działaniu już istniejącej od 2013 roku Weimarskiej Grupy Bojowej.

Początek współpracy odnotowano już 15 lutego 1991 roku, kiedy to prezydenci: Polski i Czechosłowacji oraz premier Węgier przyjęli deklarację, nazwaną od miejsca spotkania, Deklaracją Wyszehradzką. Stanowiła ona podstawę do dalszego działania. Nadrzędnym celem powyższego przedsięwzięcia było wejście do struktur NATO i UE. Natomiast tzw. Deklaracja Krakowska podpisana 6 października 1991 roku, na szczycie Premierów państw Grupy Wyszehradzkiej ustaliła zakres współpracy w sferze: polityki zagranicznej, gospodarki, transportu, ochrony środowiska i nauki. Jednocześnie Deklaracja Krakowska była swoistym fundamentem do przyjęcia umów o wzajemnej liberalizacji handlu, co znalazło odzwierciedlenie w marcu 1993 roku w utworzeniu Środkowoeuropejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (CEFTA). Rok 1998 był przełomem w historii państw V4. Działania państw wyszły poza ramy deklaracji i zaczęły funkcjonować w praktyce. Dziś państwa – członkowie tej grupy są przekonani o słuszności wprowadzanej idei w życie, czemu służą spotkania nie tylko pomiędzy politykami państw, ale również coraz większą rolę zaczyna odgrywać współpraca na niwie naukowej, czego przejawem może być ostatnia międzynarodowa konferencja naukowa zorganizowana przez Polskę. Należy podkreślić, iż ustanowiono roczną prezydencję Grupy, którą zamyka szczyt Premierów państwa V4. Jediną instytucją Grupy pozostaje Sekretariat Międzynarodowego Funduszu Wyszehradzkiego z siedzibą w Bratysławie. Brak rozbudowanych struktur zastępują Narodowi Koordynatorzy Grupy, którymi są dyrektorzy departamentów terytorialnych ministerstw spraw zagranicznych w każdym z krajów. Można zauważyć, iż współpraca w ramach Grupy Wyszehradzkiej cieszy się coraz większym zainteresowaniem ze strony społeczeństw czterech krajów i nie tylko. Wydaje się, że w najbliższej przyszłości istnieje możliwość rozszerzenia państw członków grupy, którzy będą sygnatariuszami tej deklaracji.

Na konferencji wyartykułowano wspólne cele Grupy Wyszehradzkiej, do których zaliczono:

- odzwierciedlanie wysiłków regionu środkowoeuropejskiego w zakresie współpracy dotyczącej wielu wspólnych działań w ramach ogólnie pojętej integracji europejskiej;
- zachowanie i umacnianie swoich korzeni cywilizacyjnych i kulturowych, jak również wartości religijnych i intelektualnych;

- zachęcanie do optymalnej współpracy z wszystkimi krajami, zwłaszcza sąsiadującymi;
- rozwój demokracji we wszystkich częściach Europy.

Współpraca w ramach Grupy Wyszehradzkiej dotyczy w szczególności: prowadzenia wspólnych operacji, kontaktów między jednostkami przemysłu obronnego poszczególnych państw oraz trosce o rozwój zdolności obronnych. Tak sformułowane ramy współpracy są podstawą do zacieśnienia kontaktów pomiędzy członkami państwami V4.

Publikację poświęcono dotychczasowym doświadczeniom, a także obecnym rozwiązaniom w obszarze zabezpieczenia logistycznego grup bojowych organizowanych przez państwa V4.

Doskonalenie rozwiązań w zakresie organizowania zabezpieczenia logistycznego grup bojowych państw Grupy Wyszehradzkiej

Konieczne jest wskazanie potrzeb sił zbrojnych państw Grupy V4, zmierzających początkowo do utworzenia Wyszehradzkiej Grupy Bojowej². W perspektywie niezbędnym jest zapewnienie odpowiednich zdolności pod względem logistycznym działań³ Sił Zbrojnych państw Grupy Wyszehradzkiej. Wstępne potrzeby logistyczne upatruje się w proponowanych obszarach:

- Wsparcie Państwa – Gospodarza HNS (Host Nation Support);
- Transport i ruch wojsk;

² Koncepcja Grup Bojowych opiera się na wykorzystaniu szybko wchodzącego i szybko wycyfywanego potencjału w celu przywracania porządku na obszarze objętym działaniami zagrażającymi pokojowi. Propozycja tworzenia grup bojowych zainicjowana została przez Komisję Europejską w grudniu 1999 roku w Helsinkach. Właśnie rozwiązania koncepcyjne przyjęte w Europejskiej Strategii Bezpieczeństwa (ESB) pozwoliły na sformalizowanie Grup Bojowych. Zaproponowano operacyjny zakres terytorialny interwencji grup bojowych do 6000 km od Brukseli, a czas trwania operacji ustalono od 30 do 120 dni. Liczebność grup bojowych waha się w zakresie 1500-2000 żołnierzy. Decyzje o użyciu i wysłaniu Grup Bojowych mają być podejmowane przez szefów lub przez rządy państw członkowskich.

³ Celem zabezpieczenia logistycznego jest utrzymanie wysokiej zdolności bojowej wojsk, w określonym czasie, pozwalającym na osiągnięcie zamierzonych celów. Nakerowane ono jest na zaspokojenie potrzeb wojsk w zakresie uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz środków bojowych i materiałowych niezbędnych do szkolenia i walki, utrzymanie w sprawności technicznej uzbrojenia i sprzętu wojskowego w okresie pokoju oraz zachowanie zdolności stanów osobowych sprawności technicznej uzbrojenia i sprzętu wojskowego do prowadzenia działań bojowych.

- Kierowanie ruchem lotniczym (Air Traffic Management – ATM);
- Zabezpieczenie ze strony służby meteorologicznej.

Uwzględniając doświadczenia związane z realizacją zobowiązań sojuszniczych wydaje się, że osiągnięcie wskazanych poniżej wstępnych priorytetów wpłynie na zaspokojenie potrzeb logistycznych Sił Zbrojnych Grupy V4:

- Wykorzystanie Centralnej Bazy Danych (CBD) opracowanej przez Sztab Generalny WP w zakresie realizacji zadań wynikających z HNS;
- Wykorzystanie firm działających w zakresie przedsięwzięć przygotowania sieci transportowej znaczenia obronnego;
- Wykorzystanie konsorcjum podmiotów biorących udział w projekcie ATM (Air Traffic Management): Przedsiębiorstwo Państwowe Porty Lotnicze (PPL), Polska Agencja Żeglugi Powietrznej (PAŻP) oraz Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego.

Obecnie toczą się dyskusje dotyczące rozwoju pojazdów wojskowych. Na te zagadnienia zwrócono uwagę w trakcie, zorganizowanego 25 kwietnia br. przez Wojskowy Instytut Techniki Pancernej i Samochodowej z Sulejówka, seminarium naukowego „Rozwój środków transportu w SZRP – problematyka ekonomiki zakupu środków transportu”. W konferencji tej, oprócz przedstawicieli głównego organizatora, uczestniczyli także reprezentanci innych ośrodków naukowych, zajmujących się problematyką transportu wojskowego, w tym Wojskowej Akademii Technicznej, Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Łądowych i Uniwersytetu Ekonomicznego z Wrocławia a także przedstawiciela użytkownika – Inspektoratu Uzbrojenia. Zgromadziła ona także przedstawicieli dostawców taboru samochodowego zainteresowanych współpracą z MON: Auto-Hitu, MAN Truck&Bus Polska, PS Szczęśniak, Renault Truck Polska, Jelcz Komponenty – Grupa HSW S.A., MAW Telecom, Goldhofer, spółki TyZaN a oraz MMC Konsulting S.C.⁴

W pracy⁵ zwrócono uwagę na zaistniały problem dotyczący ogólnego opisu procedur planowania HNS w UE uniemożliwiający w praktyce pełne wykorzystanie walorów programu HNS na korzyść jednostek operacyjnych wykonujących zadania poza granicami kraju, w tym w szczególności poza granicami UE. Zaproponowano, aby prace dotyczące tej problematyki były prowadzone wraz z rozwojem koncepcji

⁴ J. Brach, *Rozwój środków transportu w SZRP – problematyka ekonomii zakupu środków transportu*, „Nowa Technika Wojskowa” 2013, nr 5 (264), s. 50.

⁵ B. Wójtowicz, T. Nalepa, *Możliwości i perspektywy zmian infrastruktury PPO na potrzeby produkcyjno-remontowe w zakresie realizacji zadań z obszaru PMG, NSIP, HNS*, „Wiedza Obronna (Kwartalnik TWO)” 2012, nr 4 (243), s. 83–98.

Europejskich Grup Bojowych. Dotychczasowe doświadczenia wskazują na pilną potrzebę uzupełnienia tej luki prawnej.

Funkcjonalność logistycznych platform elektronicznych ogranicza fakt dużej specyfiki branżowej, co jest przyczyną braku rozwiązań uniwersalnych⁶. W ujęciu wojskowym zagadnienie dotyczy transportu, napraw i dostaw środków materiałowych, uzbrojenia i sprzętu wojskowego (UiSW) oraz środków bojowych (SBOJ) do jednostek. W tym kontekście mówimy o standaryzacji UiSW⁷, która bezpośrednio umożliwia realizację ww. zagadnień. Zarówno w zakresie transportu jak i panelowej naprawy UiSW. Powyższe podejście zwiększa możliwości operacyjne wojsk (w tym Grup Bojowych) zapewniając możliwość pomyślnego wykonania zadania.

Podczas operacji militarnych żołnierze liczą na szybkie i systematyczne zaopatrzenie w postaci amunicji, żywności, wody. Pozwala im to na uzupełnienie zapasów, co jednocześnie umożliwia przebywanie w nieustannej gotowości do działań bojowych oraz ich prowadzenie. Nie występują kłopoty z uzupełnianiem tych potrzeb wtedy, gdy walczące oddziały żołnierzy działają wraz z wojskowymi pojazdami. Problem może powstać w innej sytuacji bojowej, a mianowicie wtedy, gdy np. oddziały piechoty bądź siły specjalne, które działają samodzielnie, zostaną pozbawione takiego wsparcia. Każdy żołnierz przynoszący niezbędny ładunek jest na tyle obciążony, że powoduje to utrudnienia w prowadzeniu walki. Taka sytuacja zdecydowanie nie stanowi o powodzeniu akcji i nie jest odpowiednim rozwiązaniem na współczesnym polu walki. Dlatego też w celu odciążenia żołnierza i umożliwienia jemu dłuższego czasu działania podczas operacji wojskowych – w sojusznicznych armiach zachodnich – opracowano specjalne pojazdy transportowe. Niebywałą ich zaletą jest fakt, iż mogą one przedostać się niemal wszędzie zabierając potrzebny ładunek. Właśnie przykładem tego rozwiązania jest tzw. SMSS – Squad Mission System (SMSS, Lockheed Martin). SMSS został opracowany na bazie 6-kołowego pojazdu typu ATV (All-Terrain Vehicle).

Natomiast w kraju, Politechnika Warszawska wspólnie z Przemysłowym Instytutem Automatyki i Pomiarów (PIAP) opracowuje autonomiczną platformę do wykrywania i niszczenia min niemetaloowych i ładunków wybuchowych. Pojazd bazuje na układzie jezdnym, opracowanego przez PIAP wojskowego kołowego robota

⁶ http://www.paprocki.pl/pliki/Dzialanos%20naukowodydaktyczna/Artykuly_i_referaty/Rozwoj%20centrow%20logistycznych%20w%20Polsce.pdf, (dostęp: 2013.05.28).

⁷ Np. modułowe platformy morskie, szerzej: T. Nalepa, B. Wójtowicz, D. Mientkiewicz, *Przemysł stoczniowy a potrzeby Marynarki Wojennej RP*, „Przegląd Morski” 2011, nr 12 (54), s. 12–20.

pirotechnicznego IBIS (Inspektor Bis)⁸. Nowe urządzenie ma służyć do wykonywania zadań wykrywania i niszczenia min na trasach przewidywanych do transportu lądowego konwojów pojazdów lub grup ludzi. Jego zadaniem jest poruszanie się wzdłuż zadanej trasy, wykrywanie zagrożeń minowych oraz ich unieszkodliwianie⁹.

Wyżej wymieniony SMSS został przystosowany do wersji pływającej i aeromobilnej. Jeden lub dwa tego typu pojazdy mogą być transportowane przez śmigłowce transportowe. SMSS stanowi **bezzałogowy pojazd logistyczny**, stąd może on być zdalnie sterowany przez wyznaczonego żołnierza. SMSS może również działać samodzielnie po wcześniejszym ustaleniu punktów zaopatrywania wojsk w terenie. SMSS w celu rozpoznania wykorzystuje zamontowany w nim radar laserowy. Pojazd ten posiada swoją odporność na ostrzał broni małokalibrowej. Koszt SMSS wynosi ok. 200.000 USD. Pojazd ten oprócz jego właściwości zaopatrywania oddziałów bojowych, może służyć do zapewnienia ewakuacji medycznej rannych żołnierzy.

Na uwagę zasługuje fakt, iż bezzałogowy pojazd opracowano nie tylko w USA. Przykładem tego jest **polski Lewiatan ZS – bezzałogowy pojazd rozpoznawczo-bojowy**. Lewiatan ZS jest odpowiednikiem SMSS i jest on również wersją transportera 6-kołowego, który może pokonywać tereny bagniste. Dotychczas Siły Zbrojne RP (SZ RP) nie złożyły zamówienia na ten krajowy wyrób, który zbliżony jest do pojazdu typu SMSS. Należy podkreślić, że ich użycie mogłoby wesprzeć polskich żołnierzy np. w Afganistanie.

Wydaje się bardzo możliwe, iż będzie można użyć w przyszłości uzbrojone wersje ww. **platform transportowo-bojowych**. Z uwagi na ich mobilność mogłyby one wypełniać rolę nośników uzbrojenia np. dla wsparcia oddziałów piechoty. Zamontowane zdalnie sterowane stanowisko ogniowe można by wyposażać w przeciwpancerne podciski kierowane. Bezzałogowe pojazdy uzbrojone mogą znaleźć zastosowanie, jako nośniki ciężkiego uzbrojenia piechoty. W sytuacji, gdy kilku żołnierzy miałoby przenosić ciężką broń, tego typu uzbrojone platformy byłyby bardzo przydatne. Na pewno te platformy uzbrojenia wymagałyby odpowiedniego, lekkiego opancerzenia, aby zwiększyć ich żywotność na polu walki.

Tymczasem Lewiatan charakteryzuje się dużą zdolnością pokonywania różnorodnego terenu, a jego duża ładowność zapewniła montaż i transport wymaga-

⁸ Prototypem był robot mobilny Inspector SR-11, szerzej: T. Nalepa, B. Wójtowicz, A. Bagniewski, *Wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań konstrukcyjnych i systemowych przez przemysłowy potencjał obronny w Polsce*, „Biuletyn Informacyjny (Kwartalnik TWO ZO Bydgoszcz)” 2011, nr 3 (16), s. 32–56.

⁹ R. Głębocki, *Ibis ze sztucznym nosem*, „RAPORT Wojsko, Technika, Obronność” 2009, nr 11, s. 46.

nych zespołów i modułów. Ten szybkobieżny pojazd może poruszać się zarówno po utwardzonych drogach, jak i w terenie przygodnym. Platforma jeżdżąca ma masę własną 2200 kg, osiąga prędkość 55km/h, jego ładowność to 1500 kg i może ciągnąć przyczepę o masie 2200 kg. Ten niewielkich rozmiarów pojazd (długość – 3500 mm, szerokość – 2000 mm, wysokość – 1950 mm) ma czterocyldrowy silnik spalinowy o pojemności skokowej 2800 cm³ o mocy maksymalnej 92 kW i obrotach 3600 obr./min.¹⁰.

Koncepcję sterowania, kontroli oraz transmisji danych systemu Lewiatan podzielono na 2 systemy, tj. zabudowany na platformie i w stacji bazowej. Wymiana informacji jest możliwa dzięki zastosowaniu wojskowego łącza danych oferowanego przez Harris. Radiolinia ta zapewnia zasięg do 50 km w terenie otwartym oraz do 1 km w terenie zabudowanym. Podczas działań bojowych można użyć wielkokalibrowego karabinu maszynowego kal. 12,7 mm oraz wyrzutni granatów dymnych. Przewiduje się, że dalsze prace nad Lewiatanem będą prowadzone w kierunku zbudowania pojazdu w pełni autonomicznego, który będzie zdolny do realizacji zaplanowanych misji.

Możliwości współpracy pomiędzy przemysłami obronnymi państw Grupy Wyszehradzkiej

Rozważając współpracę w ramach państw Grupy Wyszehradzkiej, należałoby uwzględnić już wstępnie opracowywane założenia nowej strategii bezpieczeństwa Unii Europejskiej. W procesie przygotowawczym w tym zakresie uczestniczą przedstawiciele krajów V4. W ten sposób reprezentanci Polski, Czech, Słowacji i Węgier wspólnie przygotowują się do zaplanowanego na grudzień 2013 roku Szczytu Rady Europejskiej, którego główną problematyką będzie wspólna polityka bezpieczeństwa i obrony. Można przewidzieć, iż na grudniowym Szczycie zaistnieją bardzo szczegółowe problemy m.in. związane z: przemysłem obronnym, zdolnościami obronnymi, rozwojem i zabezpieczeniem logistycznym Grup Bojowych. Zdaniem państw Grupy Wyszehradzkiej bez dobrze wypracowanej strategii będzie bardzo trudno prowadzić dalszą, skuteczną politykę w tym obszarze.

Należy zauważyć, iż obecna strategia bezpieczeństwa Unii Europejskiej nie jest już aktualna. Problem ten został poruszony w *Białej Księdze Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, w której ujęto następujący istotny zapis. Otóż jednym z istotnych powodów w dziedzinie bezpieczeństwa w ramach UE jest

¹⁰ G. Holdanowicz, *Raport z gniazda lobbystów. Lewiatan ZS – polski bezzałogowy pojazd rozpoznawczo-bojowy*, „RAPORT Wojsko, Technika, Obronność” 2009, nr 10, s. 24.

w znacznej mierze już zdezaktualizowana Europejska Strategia Bezpieczeństwa z 2003 roku. Jej aktualizacja jest konieczna dla wzmocnienia narzędzi i mechanizmów bezpieczeństwa w UE¹¹. Dlatego też konieczne wydaje się opracowanie nowej ESB. Otwarta dyskusja na forum Grupy Wyszehradzkiej wychodzi naprzeciw oczekiwaniom polegającym na aktywnym uczestniczeniu przedstawicieli V4 w kształtowaniu rodzącej się nowej strategii bezpieczeństwa europejskiego. Stąd kontynuowane są wspólne analizy i oceny w celu osiągnięcia zgodnych poglądów w ramach Grupy V4. Poglądy te mają właśnie odpowiedzieć na nurtujące nas pytanie, a mianowicie: jaka powinna być nowa strategia bezpieczeństwa UE?

Kraje Europy Środkowo-Wschodniej mają zatem swoją szansę na ustalenie swego stanowiska w tej sprawie.

Mając na uwadze potrzebę dążenia do prezentowania aktywnej postawy w powyższej problematyce nasza propozycja w dziedzinie przemysłu obronnego zmierza do tego, aby współpraca poszczególnych przemysłów obronnych koncentrowała się na:

- zintensyfikowaniu współpracy poszczególnych przemysłowych potencjałów obronnych w ramach państw V4;
- uwzględnianiu przyszłych potrzeb Sił Zbrojnych państw Grupy V4;
- efektywnej współpracy pomiędzy podmiotami przemysłu zbrojeniowego zaliczanymi do państw Grupy V4;
- planowaniu zakresu transferowanych technologii;
- wcześniejszej analizie efektów transferowanych technologii;
- działaniu ukierunkowanym na wskazanie obszarów, w których mogą w najbliższym czasie być zlecane prace badawczo-rozwojowe, a które są istotne z punktu widzenia rozwoju współpracy przemysłowej państw V4;
- podjęciu próby włączenia podmiotów Grupy państw V4 do innowacyjnej bazy technologiczno-przemysłowej sektora obronnego;
- podjęciu działań, które skutkować będą funkcjonowaniem wyszehradzkich podmiotów jako kooperantów międzynarodowych concernów;
- na pozyskaniu wsparcia marketingowego udzielanym wyszehradzkim podmiotom przez zagranicznych dostawców;
- upowszechnianiu rzetelnej wiedzy na temat problematyki offsetowej.
- upowszechnianiu zasady odpowiedzialności za zabezpieczenie logistyczne Sił Zbrojnych państw Grupy V4.

¹¹ *Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, zespół redakcyjny: przewodniczący – S. Koziej, zastępcy przewodniczącego – Z. Lachowski, K. Sikorski, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013, s. 125.

Nowatorskim rozwiązaniem – aczkolwiek kontrowersyjnym – jest teza Pana gen. Juliana Maja wygłoszona na konferencji „Współpraca obronna państw Grupy Wyszehradzkiej (V4) w zakresie logistyki – szanse i wyzwania”, która dotyczyła ujęcia UiSW i SBOJ Wyszehradzkiej Grupy Bojowej w polskim PMG¹². Autorzy widzą potrzebę konfrontacji tej tezy z założeniami i organizacją tej Grupy Bojowej. Należałoby doprowadzić do szczegółowych ustaleń w zakresie liczebności żołnierzy i ich wyposażenia. Powinno się wydzielić jednostki wojskowe do tej struktury (brygada, pułk, batalion). Uwzględnić założenia obowiązującej ESB. Następnym krokiem proponowanym przez autorów jest przeprowadzenie gry decyzyjnej obejmującej problemy logistyczne. Rozwinięciem tematu powinny być rozmowy pomiędzy państwami grupy V4 w zakresie ujęcia zabezpieczenia logistycznego w polskim PMG. Po uzyskaniu konsensu w przedmiotowej sprawie należałoby przygotować rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie włączenie wyposażenia Wyszehradzkiej Grupy Bojowej do PMG oraz uzupełnienie ustawy z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. Nr 122, poz. 1320 z późn. zm.) o nowelizację art. 4a ustęp 2 pkt 2 ppkt e – dopuszczający zapotrzebowania Grup Bojowych, jako uprawnione do wpisu w PMG. Rozporządzenie powinno regulować szczegółowe rozwiązania prawne, które umożliwią w przyszłości wprowadzenie tego asortymentu do PMG. Należałoby jednocześnie ustalić terminy zgłoszenia dostaw/remontów potrzeb UiSW i SBOJ przez państwa V4 – odpowiadające ustaleniom zgodnym z Metodologią opracowania Programu Mobilizacji Gospodarki, a wydawaną przez Zarząd Planowania Logistyki – P4 (ZPL-P4) Sztabu Generalnego WP¹³. Osobnym problemem jest wykaz potwierdzający zabezpieczenie zgłoszonych potrzeb przez członków V4, a wykonany dla nich. Potrzeby te musiałyby być ujęte w osobnym dziale PMG, tak aby można było je wykazywać nie ujawniając potrzeb naszych resortów siłowych. Ważnym aspektem byłyby również rozwiązanie, w jaki sposób mają ująć przedsiębiorcy o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym realizację zabezpieczenia powyższych potrzeb Grup Bojowych V4 (razem z naszymi resortami siłowymi czy osobno). Oczywiście nie wolno nam zapominać, że przedsiębiorcy mają do opracowania *Zestawienie możliwości produkcyjno-remontowych*¹⁴, w tym uzgodnień kooperacyjnych. Nato-

¹² Informacja ekspercka, B. Wójtowicz.

¹³ *Metodyka opracowania Programu Mobilizacji Gospodarki*, Praca zbiorowa, ZPL-P4 MON, Warszawa 2010.

¹⁴ *Zestawienie możliwości produkcyjno-remontowych* to zbiór informacji na temat maksymalnych zdolności produkcyjnych podmiotu w zakresie wykonania danego asortymentu ujętego w PMG. Możliwe jest zgłaszanie przez podmioty nowych produktów. Informację taką opracowuje przedsiębiorca o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym. Nato-

miast Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Obrony Narodowej opracowują dla ZPL-P4 *Wstępne zestawienie zadań możliwych do nałożenia na przedsiębiorców w zakresie ulokowania potrzeb dotyczących dostaw UISW w ramach programu mobilizacji gospodarki na lata ...*¹⁵ (oraz remontów UisW i dostaw SBOJ) jak również *Zestawienie możliwości produkcyjno-remontowych zgłaszanych do PMG w dziale...*¹⁶, dokumenty te są zunifikowane i należałoby je dostosować do rozwiązań jakie będą obowiązywać po zamknięciu pomyślnie procesu legislacyjnego w zakresie zmian dotyczących PMG. Problem ten jest złożony i zawiera wiele pytań zanim zostałyby przyjęte do realizacji. Teza Pana gen. Maja pozwoliłaby w znacznym stopniu na zwiększenie zadań w ramach PMG dla polskich przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym i chociażby dla tego aspektu należałoby uruchomić całą procedurę dyplomatyczną, legislacyjną, a na samym końcu wykonawczą.

Dodatkowo, możliwość nałożenia zadań na przedsiębiorców w ramach Programu Inwestycji NATO w dziedzinie Bezpieczeństwa (NATO Security Investment Program – NSIP) oraz Wspierania Państwa Gospodarza (Host Nation Support – HNS), gdy dysponują oni wolnymi mocami produkcyjnymi, pozwoli w pełni wykorzystać możliwości naszych przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym¹⁷.

miast wielkość ta jest korygowana w procesie nakładania zadań na przedsiębiorców w oparciu o możliwości technologiczne finalisty w stosunku do wszystkich asortymentów będących nominalnym zadaniem (*Wykaz rzeczy ruchomych na okres zagrożenia wojennego na potrzeby obrony państwa – Wo*) oraz przy uwzględnieniu kooperacji czynnej i biernej dla wybranego asortymentu (rzeczy ruchomej).

¹⁵ *Wstępne zestawienie zadań możliwych do nałożenia na przedsiębiorców w zakresie ulokowania potrzeb dotyczących dostaw UISW w ramach programu mobilizacji gospodarki na lata...* to zbiór końcowych informacji opracowanych przez pracowników merytorycznego departamentu MG, stanowiących podstawę do ostatecznej analizy prowadzonej przez ZPL P-4. Możliwe są zmiany wielkości zadań dla poszczególnych przedsiębiorców w danym asortymencie. ZPL P-4 jako koordynator PMG ma prawo do wprowadzania takich zmian. Stąd nazwa dokumentu „Wstępne zestawienie zadań...”.

¹⁶ *Zestawienie możliwości produkcyjno-remontowych zgłaszanych do PMG w dziale...* to zbiór całościowy obejmujący wszystkich przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym w zakresie informacji o potencjalnych możliwościach produkcyjnych danego asortymentu ujętego w PMG. Możliwe jest zgłaszanie przez podmioty nowych produktów. Dokument ten opracowywany jest przez merytoryczny departament MG.

¹⁷ Szerzej: C. Sochala, D. Mientkiewicz, B. Wójtowicz, T. Nalepa, *Możliwości finansowego wsparcia rozwoju PPO. Cz. II Działania doraźne: NSIP, HNS, offset, projekty badawcze*, „Kwartalnik Bellona” 2012, nr 1 (668), s. 206–220.

W ramach przemysłowego potencjału obronnego obserwujemy duże zmiany, ponieważ w minionej dekadzie przestała istnieć Grupa BUMAR¹⁸. W jej miejsce zostaje stworzony Polski Holding Obronny¹⁹. W ten sposób nastąpiło zamknięcie znaczącego rozdziału w historii polskiego przemysłu obronnego. Należy pokreślić, że po tych dziesięciu latach możemy zauważyć, że charakteryzowały się one:

- realizacją restrukturyzacji;
- koncentracją na procesie poprawy działalności;
- redukcją zatrudnienia.

Tym samym należy uznać, że ten rozdział trzeba zamknąć. Obecnie Polski Holding Obronny powinien otworzyć się na nowe wyzwania tj. na:

- innowacyjność;
- krajową współpracę;
- międzynarodową współpracę.

Jednolity rynek uzbrojenia stawia na nowe wyzwania. Dlatego też powyższa zmiana powinna umożliwić dokonanie korekty kursu dla PPO, prowadzącego właśnie ku nowym wyzwaniom. Powstała nowa jakość pokazuje, iż możemy kontynuować rywalizację poprzez zdolność do współpracy oraz do współdziałania. Z całą powagą należy stwierdzić, że mamy szansę stać się mocnym ogniwem europejskiego łańcucha przemysłu obronnego. Powinniśmy zdawać sobie sprawę z faktu, iż sprawny rozwój przemysłu obronnego to szansa nie tylko na rozwój części militarnej, ale także wartość dodana dla kontynuacji trudnego procesu modernizacji, innowacyjności całej gospodarki. Stąd, aby PPO utrzymało ważną pozycję w Europie, musi zabiegać o dostawy wyrobów nie tylko dla Sił Morskich, Powietrznych i Lądowych. Niezbędna wydaje się również zdolność do współdziałania krajowych producentów z przemysłem obronnym NATO i UE, a przede wszystkim państw V4. Uwypuklić należy krajowe możliwości tzn., że posiadamy dobre wyroby, dobre pomysły, „power” polskiej Gospodarki, której zdolnością jest i będzie dynamiczne współdziałanie z lokalnymi partnerami.

Powstała możliwość dalszych rozmów w ramach Grupy V4, która powinna służyć procesowi kontynuacji prac nad projektowaniem nowych opcji strategicznego reagowania UE na zmieniające się uwarunkowania oraz nad określeniem niezbędnych sił i środków, które są konieczne dla podejmowania odpowiednich działań.

¹⁸ Zob. Zespół Redakcyjny RAPORT, *Koniec Bumaru?*, „Raport WTO”, 2013, nr 3, s. 1–9, http://www.altair.com.pl/magazines/article?article_id=4247, (dostęp: 24.06.2013 r.).

¹⁹ Szerzej: Z. Zieliński, *Koniec Bumaru: Karawan jedzie dalej*, „Raport WTO” 2013, nr 6, s. 1–2, http://www.altair.com.pl/magazines/article?article_id=4555, (dostęp: 24.06.2013 r.).

Zakończenie

W niniejszej publikacji przedstawiono zasadnicze rozwiązania prawne i organizacyjne, w obszarze Grupy Wyszehradzkiej. Państwa V4 mogą i powinny mieć wpływ na postać przyszłej ESB. Należy podkreślić, że kontynuowane dyskusje w ramach Grupy V4 na rzecz wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony UE, noszą niezmiernie ważny charakter. Odnosi się to do potrzeby uwypuklenia znaczenia państw Grupy Wyszehradzkiej na forum NATO i UE. Ma to olbrzymie znaczenie dla dalszego rozwijania współpracy transatlantyckiej.

Grupa Wyszehradzka powinna popierać inicjatywy idące w kierunku spójności naszego regionu, tzn. przyczyniać się do zwiększenia jego integracji. Przed Szczytem NATO w Chicago zostało uwypuklone stanowisko Grupy Wyszehradzkiej odnoszące się do pogłębienia współpracy w obszarze polityki bezpieczeństwa i obrony w ramach Grupy V4. Kluczowym elementem programu polskiej prezydencji w Grupie Wyszehradzkiej (od 1.07.2012 r. do 30 czerwca 2013 r.) była współpraca obronna. Poszukiwane są takie projekty, które przyniosą korzyść dla rozwoju Sił Zbrojnych RP i jednocześnie takie, które będą zwiększać zaangażowanie poszczególnych sił zbrojnych w ramach Grupy V4, również na rzecz znanych już inicjatyw *smart defence, pooling and sparing* w ramach NATO i UE.

Grupa Wyszehradzka może stać się rzecznikiem interesów państw-członków UE umiejscowionych w Europie Środkowej. O tym fakcie należy pamiętać i starać się podejmować aktywne działania w celu utożsamienia tej idei.

Rozwinięto ideę gen. Maja włączenia wyposażenia Grup Bojowych, tworzonych przez państwa V4 do PMG. Proces ten związany jest z nakładaniem przez ministra właściwego do spraw gospodarki oraz ministra obrony narodowej zadań na przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym – ujmowanych w PMG, a także wiążące się z tą działalnością współczesne wyzwania.

Podano możliwe kierunki rozwiązań problemów zabezpieczenia logistycznego Grup Bojowych. Dużą rolę w tym zakresie będzie odgrywać standaryzacja. Dobrym przykładem platformy logistycznej w szerokim pojęciu może być Lewiatan ZS, który jest konkurencyjnym rozwiązaniem w stosunku do SMSS.

Publikacja zawiera zamierzone uproszczenia i skróty myślowe, niezbędne do prezentacji wyników badań z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z zapisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. *o ochronie informacji niejawnych* (Dz. U. Nr 182, poz. 1228).

THE CO-OPERATION OF INDUSTRIAL DEFENCE POTENTIAL OF THE WYSZEHRAD GROUP STATES

Keywords: The Armed Forces of the Republic of Poland, Economy Mobilization Programme (EMP), Industrial Defence Potential (IDP), European Strategy of Safety (ESS), Combat Groups (CG)

ABSTRACT

In this article authors introduced a chosen issues concerning the cooperation of industrial defence potential of States Wyszehrad Group. It is expected the creation of the Wyszehrad Combat Group in 2016. Moreover authors presented an initial possibility of the realization of needs of Armed Forces of V4 Group by units of defence industry.

Literatura

- Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, zespół redakcyjny: Przewodniczący – S. Koziej S., Zastępcy Przewodniczącego – Z. Lachowski, K. Sikorski, Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Warszawa 2013.
- Brach J., *Rozwój środków transportu w SZRP – problematyka ekonomii zakupu środków transportu*, „Nowa Technika Wojskowa” 2013, nr 5 (264).
- Głębocki R., *Ibis ze sztucznym nosem*, „RAPORT Wojsko, Technika, Obronność” 2009, nr 11.
- Hołdanowicz G., *Raport z gniazda lobbystów. Lewiatan ZS – polski bezałogowy pojazd rozpoznawczo-bojowy*, „RAPORT Wojsko, Technika, Obronność” 2009, nr 10.
- Kubaczyk T., Nalepa T., *Nakładanie zadań wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki na przedsiębiorców w upadłości*, „Wiedza Obronna (Kwartalnik TWO)” 2013, nr 2 (245).
- Nalepa T., Wójtowicz B., Bagniewski A., *Wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań konstrukcyjnych i systemowych przez przemysłowy potencjał obronny w Polsce*, „Biuletyn Informacyjny (Kwartalnik TWO ZO Bydgoszcz)” 2011, nr 3 (16).
- Nalepa T., Wójtowicz B., Mientkiewicz D., *Przemysł stoczniowy a potrzeby Marynarki Wojennej RP*, „Przegląd Morski” 2011, nr 12 (54).
- Metodyka opracowania Programu Mobilizacji Gospodarki*, Praca zbiorowa ZPL-P4 MON, Warszawa 2010.
- Sochala C., Mientkiewicz D., Wójtowicz B., Nalepa T., *Możliwości finansowego wsparcia rozwoju PPO. Cz. II Działania doraźne: NSIP, HNS, offset, projekty badawcze*, „Kwartalnik Bellona” 2012, nr 1 (668).
- Wójtowicz B., Nalepa T., *Możliwości i perspektywy zmian infrastruktury PPO na potrzeby produkcyjno-remontowe w zakresie realizacji zadań z obszaru PMG, NSIP, HNS*, „Wiedza Obronna (Kwartalnik TWO)” 2012, nr 4 (243).

Wójtowicz B., informacja ekspercka.

Zespół Redakcyjny RAPORT, *Koniec Bumaru?*, Raport WTO, 2013, nr 3, http://www.altair.com.pl/magazines/article?article_id=4247, (dostęp: 24.06.2013 r.).

Zieliński Z., *Koniec Bumaru: Karawan jedzie dalej*, „Raport WTO” 2013, nr 6, http://www.altair.com.pl/magazines/article?article_id=4555, (dostęp: 24.06.2013 r.).

http://www.paprocki.pl/pliki/Dzialanosc%20naukowo-dydaktyczna/Artykuly_i_referaty/Rozwoj%20centrow%20logistycznych%20w%20Polsce.pdf, (dostęp: 2013.05.28).

Ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. *o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców*, Dz. U. Nr 122, poz. 1320 z późn. zm.

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. *o ochronie informacji niejawnych*, Dz. U. Nr 182, poz. 1228.

Uwaga:

Na prośbę dr. inż. Tomasza Nalepy redakcja zamieszcza poprawkę przypisów w artykule pt. „*Nakładanie zadań wynikających z programu mobilizacji gospodarki na przedsiębiorców w upadłości*”: opublikowanym w „Wiedza Obronna” nr 2/245/2013, s. 80 i 81.

- 1) przypis 4 – T. Nalepa, *Nakładanie zadań wynikających z Programu Mobilizacji Gospodarki na przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu gospodarczo-obronnym*, „Wiedza Obronna (Kwartalnik TWO)”, 247 nr 4 (2013) – w druku.
- 2) przypis 5 – Szerz. T. Kubaczyk, T. Nalepa, *Rezerwy strategiczne a zadania wynikające z PMG*, „Kwartalnik Bellona”, 673 nr 2 (2013), s. 209–217.
- 3) przypis 6 – Szerz. Art. 27 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. *o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (tekst jednolity: Dz. U. z 2005 r. Nr 229, poz. 1954).